

Between you and me

Jonas Malmberg och Jessika Björhn på konsthögskolans galleri i Umeå.

När vi för tredje gången den här hösten stiftar bekantskap med Umeå Konsthögskolas avgångsstudenter är det med utställningen *Between you and me* av Jonas Malmberg och Jessika Björhn. Konstnärerna visar ett antal verk vardera som har fördelats intuitivt i det enastående utställningsrummet. Därför står, hänger, häftas, vilar och balanserar konstverken om vartannat efter upphovsperson i en närapå rytmisk ordning. Än den ena, än den andra.

Utställningens titel talar om något som finns, men inte om vad. Därför vill jag avstå från att nysta för mycket i det. Men, tillåt mig en inledande tankegång. När konstnärerna säger: *Mellan dig och mig* (fritt översatt), gör orden oss uppmärksamma på något som ännu inte är definierat. Som finns utanför orden. Det tilldrar sig ett begrepp som länge har missbrukats av oss som söker att hitta sätt att tala om konst. Ett begrepp vars upprepningar i diskursen till och med stundtals (och felaktigt) har förvandlat det till själva konstens plats. Jag talar naturligtvis om mellanrummet. Titelformuleringen *Between you and me* rör försiktigt vid detta undflyende rum och nöjer sig med att låta oss förstå att det finns någon eller något där.

Jonas Malmberg visar ett antal verk där hen kombinerar ready-mades, skulptur och kollage med måleri. Men, det är måleriet som är konstnärens startpunkt. *She seals her time with tar* (2016) är det första verket jag låter blicken stanna vid. Gestaltningen är plan och vertikalt ställd. Den tyr sig till väggen. Målningen, som är tänkt att spela en framträdande roll i installationen, visas mot en fond av sammanfogade papper. Det liknar ett västerbottniskt oväder. Rusk. Fonderna är en återkommande del av Malmbergs gestaltningar och tar stor plats i utställningsrummet. Sammantaget kan man säga att *She seals her time with tar* är en förhållandevis brutal komposition av papper, lim, tejp, spik, mdf-skivor och oljefärg.

Konstnären har i målningarna genomgående använt en färgton som jag närmast kan relatera till mina drömmars bilder. En gråblå ton som bottnar i svart. Som i kontrast till dagsljusets klara färger föreslår gryning; eller skymning; något som ännu håller på att bli till. Det får mig att tänka på vad författaren Rebecka Solnit har skrivit om färgen blå. Hen skriver om det som avståndets färg. Observationen grundar sig på ett atmosfäriskt fenomen där luften färgar landskapet blått under klara dagar när vi ser något från ett visst avstånd. I det fallet anspelar blå på vår förnimmelse av någonting *där* som ses från *här*. Därför är det intressant att Malmberg skriver att hen strävar efter att gestalta melankoli, sorg och längtan. Specifikt hemlängtan. Att hen föreställer sig hemmet som horisont, och talar om en ambivalens som finns i att längta när det alltid finns en möjlighet att verkligheten inte lever upp till fantasin. Det är den lilla oron som på något vis är betecknande för bildspråket i Malmbergs gestaltningar. Och för mig är det denna oro eller tvekan som konstnären konsekvent förmedlar genom utställningen som på så vis skapar ledmotivet. Rädsla, kanske förstånd, att inte tro på det utopiska. Det romantiska i att fastna i en omöjlighet.

Bild 2. Utställningsvy *Between you and me*.

Den andra konstnären som ställer ut är Jessika Björhn. Hen visar en skulptural installation som kan ses i flera delar. Verket, som har den samlande titeln *The Phenomenon of Materializing a Dream* (2016) är väsentligen ett textverk. Konstnären har lånat närmare hundra böcker från biblioteket bredvid konsthögskolan och placerat ut dem i staplar i utställningsrummet. Staplarna bildar fristående skulpturer som konstnären har givit titlar efter någon av de deltagande böckerna. Till exempel så har *You say light I think shadow* (2016) av Sandra Praun och Aleksandra Stratimirovic fått namnge en utspridd stapel i rummets mitt. Böckernas titlar går att läsa som en text och vecklar genom den rumsliga installationen ut sig i rummet. Som en dikt. Utöver detta har

konstnären skapat ytterligare ett diktverk på papper som presenteras som bilaga till utställningstexten. Här uppstår en dissonans mellan verkets delar som jag förmodar är avsiktlig men likväl inte förstår. Den skulpturala installationens text och diktverket på papper är olika.

Böckernas titlar har genomgående använts för att komponera textbaserade verk med rötter i William Burroughs cut-up teknik. I konsthistorien kan vi hitta likheter med Situationistiska Internationalens metod *détournement*. Genom att flytta biblioteksböckerna till en utställningskontext har Björhn skapat en provokation som går åt flera håll. Ingen utom konstnären har tillgång till böckerna under den tid som utställningen pågår. Alltså, de läses inte (åtminstone inte på något konventionellt sätt). Och inte ens den mest förmögne kan köpa verket eftersom det skapats av lånade delar.

The Phenomenon of Materializing a Dream är ett verk som har en tydlig men diskret kroppslighet. En bok har en framsida, en baksida och rygg. Men, som någon sa till mig en gång: den har också en mage. Bokens mage är det som ryms mellan pärmar. På sidorna, i vecken. Vi viker orden inom böckernas pärmar för att förvara dem genom tid och rum. Samtidigt låter vi dem förflytta oss när vi läser ur dem. För böckerna behöver sina läsare, och vice versa. En uppmärksam betraktare kan med hjälp av Jessika Björhns installation förstå böckerna som de är. Kroppar, upptagna i system av komplexa relationer.

Till skillnad från i föregående grupputställningar är galleriet den här gången helt upplyst vilket påverkar konstnärernas verk på olika sätt. För Malmberg innebär det att ljuset driver ytmässigheten i installationerna till en nivå som tvingar betraktaren att möta verkens materialitet. Paradoxalt nog kan det starka ljuset också göra det svårt att leva ut den drömska känslan av melankoli och längtan. Ljuset ställer sig på något vis i vägen för möjligheten att sväva bort i romantiska och nostalgiska tankar. Kanske är det så att vi behöver mörkret för att längta. För att glömma oss själva. I Björhns fall underlättar ljuset, det gör att vi ser verket och läser de olika skulpturerna som en helhet. Böckerna framträder då enskilt och tillsammans som vackra, och deras utökade relationer blir både möjliga och obestämda. I den här utställningen är det tydligt att det är två olika konstnärliga praktiker som samsas om (i) rummet. Å andra sidan, är det inte alltid det?

Text: Sebastian Andersson

Foto: Mia Rogersdotter Olofsson